

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–33 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

**Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків)
і виконайте завдання 29–33.**

Зігріти людство своїм серцем

(1–6) Фріт'юф Хансен відомий в Україні як учений-океанолог, видатний полярний дослідник, ім'я якого 25 разів згадується на картах Арктики. Певно, знають українці й те, що 2000 року співвітчизники Хансена проголосили його норвежцем тисячоліття. Менш відомий у нас Хансен-політик, громадський діяч, гуманіст і філантроп, нагороджений Нобелівською премією миру «за багаторічні зусилля з надання допомоги беззахисним».

(7–13) На батьківщині Фріт'юф Хансен був надзвичайно шанованою людиною. Коли 1905 року Норвегія вирішила розірвати унію зі Швецією, саме Хансен вирушив до Лондона, щоб заручитися підтримкою британського уряду. Громадяни незалежної Норвегії запропонували йому висунути свою кандидатуру на пост президента, але він, зайнятий наукою, відмовився. Та вже в 1906–1908 роках Хансен стає норвезьким послом у Великій Британії, а з часом як представник Норвегії в США відстоює інтереси країни на міжнародній арені.

(14–24) Після завершення Першої світової війни Хансен був обраний верховним комісаром Ліги Націй у справах військовополонених. Улітку 1922 року за сприяння Міжнародного комітету Червоного Хреста йому вдалося здійснити обмін військовополоненими й повернути додому більше 400 тисяч військових із 26 країн світу. Okремо варто згадати «паспорти Хансена». Так називали розроблені ним посвідчення, що їх видавали біженцям, які не мали документів і не могли перетинати кордони. Ідеться про тисячі людей, зокрема тих, які емігрували з Росії після більшовицького перевороту. Червоний Хрест запропонував використати на новостворених посвідченнях ім'я Фріт'юфа Хансена: це мало посилити довіру до них як міжнародних документів. За час Першої світової війни було видано близько 450 000 «паспортів Хансена», за допомогою яких усі біженці без громадянства знайшли притулок в інших країнах.

(25–30) Він був одним із тих, хто простягнув руку Україні в трагічні часи голоду 1921–1923 років. Коли уряди світових держав відмовлялися надавати допомогу, пояснюючи це небажанням підтримувати більшовицький режим, Хансен, маючи авторитет видатного вченого й громадського діяча, зібрав кошти, необхідні для закупівлі продовольства. Фонд Хансена становив велику на той час суму, до якої сам учений додав значну частину своєї Нобелівської премії.

(31–37) У 1923 році Хансен приїздить до Харкова, щоб погодити з урядом тогочасної радянської України план боротьби з наслідками голоду. Він так пояснював свої наміри: «По-перше, необхідно надати допомогу постраждалим від голоду, а також сприяти селянам у відбудові господарства. Друге завдання – подбати про культуру країни з великим майбутнім. Студенти мають продовжувати навчання, учителі – повернутися до педагогічної праці. Нам потрібна не тільки їжа, але й книга. На нас лежить великий обов'язок навчити європейські країни взаємної довіри».

(38–44) За сприяння Фонду Хансена в одеському порту розвантажували партії італійських і швейцарських тракторів, на Херсонщину й Миколаївщину надходила безвідсоткова продовольча позика. Європейська організація допомоги

студентам постачала одяг і навчальну літературу харківським студентам, а чехословацька місія надіслала вагони з продуктами. Організація Нансена заснувала в Україні кілька дитячих будинків, зокрема в Харкові. Усі вони мали однакову назву «Дитячий будинок ім. Нансена». На гроші Фонду було створено два дослідні господарства.

(45–53) Фрїттьйофу Нансену належать слова: «Я завжди знищую за собою всі мости, щоб не було дороги назад!» Своїм життям учений засвідчив дотримання задекларованого принципу. У молодому віці він вирішив перетнути на лижах крижане плато Гренландії від зовсім безлюдного східного її берега до добре обжитого західного, свідомо позбавивши себе шляхів для відступу. Ціною неймовірних зусиль здійснивши задумане, Нансен повернувся на батьківщину воістину народним героєм. Коли під час славнозвісної арктичної експедиції на «Фрамі» дослідник пересвідчився, що, затиснутий кригою, корабель не досягне Північного полюса, продрейфує повз нього, він разом з Юхансеном вирушає туди на нартах.

(54–56) У жилах Фрїттьйофа Нансена текла кров відважних предків-вікінгів, а в грудях билосся велике й гаряче серце гуманіста, теплом якого він прагнув зігріти всіх. І людство відчувало це тепло в його шляхетних учинках.

За А. Садовник

29. Зібрати значні кошти для України в роки голоду (рядки 25–30) Нансену вдалося завдяки
- А підтримці урядів кількох європейських держав.
  - Б сприянню з боку уряду Сполучених Штатів Америки.
  - В авторитету його як ученого й громадського діяча.
  - Г допомозі інших лауреатів Нобелівської премії.
30. Нансен вибрав для експедиції в Гренландію маршрут зі східного її берега на західне узбережжя (рядки 47–50), щоб
- А повернути до експедиції увагу журналістів.
  - Б унеможливити відступ у разі надважких випробувань.
  - В вразити ризикованим планом наукову спільноту й громадськість.
  - Г краще дослідити непридатну для життя людини місцевість.
31. У тексті немає мікротеми
- А роль Нансена в поверненні з полону тисяч військових
  - Б океанографічні експедиції Нансена в Північній Атлантиці
  - В організація допомоги українцям у часи голоду
  - Г авторитет Фрїттьйофа Нансена в Норвегії й у світі
32. Нобелівською премією миру Нансена було нагороджено за видатні досягнення
- А в дослідженнях Арктики й Північної Атлантики.
  - Б як представника Норвегії в Сполучених Штатах Америки.
  - В в справі обміну військовополоненими й допомоги біженцям.
  - Г на посаді норвезького посла у Великій Британії.
33. Головну думку автора висловлено в рядку
- А Життя Нансена – гідний для наслідування приклад самовідданого служіння благородній меті.
  - Б Біографія Нансена є свідченням його відмови від наукової діяльності заради громадських справ.
  - В Життя Нансена – надійний дороговказ для тих, хто прагне здобути світове визнання.
  - Г Людина не може здобути всесвітньої слави, не ризикуючи найдорожчим, що в неї є, не відмовляючись від ідеалів.

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–33 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

**Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків)
і виконайте завдання 29–33.**

Шанс реалізувати себе

(1–4) На Олімпіаді-2016 у Ріо-де-Жанейро збірна України посіла в загальнокомандному заліку 31-ше місце. Особливо безрадінний цей результат на тлі досягнень нашої параолімпійської збірної, яка здобула 117 медалей і посіла на Параолімпіаді-2016 третє місце – після збірних Китаю та Великої Британії.

(5–10) Виступи українців на Параолімпіаді-2016 без перебільшення вразили. Наприклад, у змаганнях із плавання комплексом на 200 метрів наші спортсмени зайняли всі сходинки п'єдесталу: Денис Дубров здобув золоту медаль і встановив новий світовий рекорд, Максим Крипак отримав срібло, а Дмитро Ванзенко виграв бронзу. У зв'язку з цим радісно вибухнув український сегмент соціальних мереж. Досягнення українських спортсменів помітили також перші особи держави.

(11–23) Звичайно, кожним із цих мужніх людей, які отримали нагороди на Параолімпіаді-2016, варто захоплюватися. Як і тими спортсменами, які фінішували за межами першої трійки чи навіть просто взяли участь у змаганнях, адже найважливіший олімпійський принцип твердить, що «головне участь, а не перемога». Саме в такий спосіб розвиває параолімпійський рух цивілізований світ. Особливо це стосується параолімпійців, для яких уже вихід на старт є звичаєм духу над фізичними можливостями. Ще в середині минулого століття англійський нейрохірург Людвіг Гутман на практиці довів, що спорт допомагає людям з особливими потребами покращити своє життя та відновити психічну рівновагу. До прикладу, у США, Великій Британії, Австралії для них створені комфортні умови. Їм надані широкі можливості реалізуватися як особистостям, зокрема брати участь у спортивних змаганнях найвищого рівня. Для цього, власне, і створені параолімпіади.

(24–30) У державах з авторитарним режимом правління спорт сприймають по-іншому. Для їхніх керівників спорт – спосіб прославлення величі власної країни й покращення її іміджу у світі, пропаганда свого устрою. Цей принцип свідомо перенесений ними на параолімпійський рух: результат понад усе, досягти його треба за будь-яку ціну. Можливо, саме тому на останніх трьох параолімпіадах у командному заліку перемагала збірна Китаю. Що ж до команди США, то вона востаннє посідала перше місце 1996 року.

(31–37) Приклад використання параолімпійців з пропагандистською метою подає Росія. На Параолімпіаді-2012 у Лондоні збірна цієї країни була в загальному заліку другою, що ж до Параолімпіади-2016, то російських спортсменів не допустили до змагань через систематичне вживання допінгу. «Як на мене, російська влада “підставила” своїх параолімпійців. Її підхід “медалі важливіші за мораль” мені огидний», – прокоментував дискваліфікацію збірної Росії голова Міжнародного параолімпійського комітету Філіп Крейвен.

(38–47) Україна на двох останніх параолімпіадах ставала в медальній класифікації четвертою. У Пекіні 2008 року вона здобула 74 нагороди, у Лондоні 2012-го – 85. Параолімпійці традиційно виступають краще за нашу олімпійську команду. Можливо, спрацьовує різниця в психології олімпійців і параолімпійців. Для людей з особливими потребами параолімпійський спорт є в нашій країні одним, на жаль, з небагатьох шансів реалізувати себе в житті. Погодьмося, 40 тисяч доларів за золоту медаль, 26 тисяч доларів за срібну й 18 тисяч доларів за бронзову – гроші, які людям, що мають проблеми зі здоров'ям, складно заробити в інших сферах життя. Тож добре, що в Україні побудована система параолімпійського руху, яка дозволяє їм досягати спортивних успіхів.

(48–54) Пишаючись спортивними досягненнями параолімпійської збірної України, наше суспільство мало б зважати не лише на її високі місця в медальних заліках, а також на інші речі. Наприклад, на міжнародний рейтинг доступності міського середовища й транспорту для людей з особливими можливостями (а отже, і з особливими потребами!). Коли станеться так, що Україна в цьому списку також увійде до світової топ-трійки, тоді матимемо право впевнено говорити про наші спортивні перемоги.

За Д. Марценшиним

29. Головну думку автора висловлено в рядку

- А** На відміну від олімпійської збірної України, параолімпійці гідно презентували нашу державу на іграх у Ріо-де-Жанейро.
- Б** Україна належить до тих країн, які дотримуються олімпійського принципу «головне участь, а не перемога».
- В** Пишаючись нашими параолімпійцями, маємо визнати, що спорт в Україні є для них однією з, на жаль, небагатьох можливостей реалізувати себе як особистість.
- Г** Блискавичному успіху параолімпійців на Олімпіаді-2016 у Ріо-де-Жанейро сприяла побудована в Україні система параолімпійського руху.

30. За логікою автора тексту,

- А** що більше в параолімпійця можливостей для реалізації себе як особистості, то вищі його досягнення в спорті
- Б** країни світу, які в параолімпійському спорті дотримуються принципу «головне участь, а не перемога», належать до цивілізованих
- В** країни, відомі перемогами на параолімпіадах, надають усі можливості для реалізації спортсменів у різних сферах життя
- Г** щодо країн, де параолімпійці вповні реалізують себе як особистості, вимога «результат понад усе» відповідає олімпійському духу

31. Олімпійський принцип «головне участь, а не перемога» передбачає

- А** однакову шану для всіх учасників змагань, а не тільки для переможців
- Б** неймовірні досягнення сучасних спортсменів на параолімпіадах
- В** залучення широкого загалу до участі в параолімпійському русі
- Г** забезпечення суспільством рівних можливостей для всіх громадян

- 32.** Про те, що збірна Китаю перемагала на останніх трьох параолімпіадах, а збірна США натомість востаннє посіла перше місце на Параолімпіаді 1996 р., автор нагадує, щоб
- А** навести приклад протилежного тлумачення головного олімпійського принципу країнами з абсолютно різним суспільним ладом
  - Б** підкреслити здобутки Китаю в соціальній адаптації параолімпійців і засвідчити відставання в цьому США
  - В** возвеличити Китай як країну, яка досягла грандіозних успіхів у параолімпійському спорті на тлі помірних досягнень параолімпійців США
  - Г** за допомогою цього порівняння показати переваги авторитарного режиму над демократичним суспільним устроєм
- 33.** За автором, кращі результати параолімпійців порівняно з показниками олімпійців можна пояснити тим, що
- А** в Україні створено всі умови для того, щоб вони не відчували себе особливими
  - Б** Україна посідає гідне місце за доступністю для цих людей міського середовища
  - В** їм, як нікому іншому, притаманне почуття патріотизму й гордості за Батьківщину
  - Г** для них у нашій країні спорт є одним з небагатьох шансів реалізувати себе

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–33 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення бланка А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

**Прочитайте тексти (цифри в дужках позначають номери абзаців)
і виконайте завдання 29–33.**

Текст А

Місто, у якому хотілося б жити

(1) *Енріке Пеньялоса, володар найвищої нагороди Венеційського фестивалю архітектури «Золотий лев» за успішні інновації в містобудуванні, перебуваючи в Києві, виступив з публічною лекцією.*

(2) Щасливий бути в прекрасному Києві й хочу поділитися з вами деякими думками. Як зробити місто ідеальним для людей? Я жив у Парижі в маленькій квартирі, але площі, галереї, музеї були моїми... Це священна територія для будь-якого пішохода.

(3) Який урбаністичний простір комфортний? Той, де люди люблять долати відстань пішки, виходити з будинків на вулиці, на площі, у кав'ярні. Сьогодні ж усе зорієнтовано на водіїв. Фраза «Добре було б мати місто без машин...» схожа на слова божевільного. Але в деяких мегаполісах уже обмежують рух приватних автомобілів і частіше використовують громадський транспорт. Справжній символ демократії тут – смуга для автобусів: машини стоять у довжелезній черзі – нато-мість автобус вільно їде своєю дорогою. І тоді всім стає зрозуміло: людина в ньому так само важлива, як і власник авто.

(4) Паркування... Я не знаю конституції, що гарантувала б людині таке право. Тротуари, на яких залишено автомобілі, – ознака проблемної країни. Це все одно, що перетворити парки на місця для машин.

(5) Пішоходи в місті – це ще й туристи. Якщо хочемо бачити в Києві безліч мандрівців, треба зробити так, щоб для прогулянок було більше місця. Єлисейські Поля в Парижі... Та тут же вистачить території і щоб запаркуватися, і щоб пройти-ся! Але чи привабить це гостей? Ні! Машини не мають втручатися в простір піших людей!

(6) Останнім часом у містах почали облаштовувати окремі піші зони. Наприклад, у Нью-Йорку Бродвей – територія без машин не лише під час свят чи фестивалів, а й щодня. У Боготі, де я був мером, було створено простір для пішоходів – 30 кілометрів зеленої смуги без транспорту! Для цього довелося зменшити території модних гольф-клубів. Потім збудували 24-кілометрову велосипедну вулицю й сотні кілометрів велодоріжок. І це не лише в центрі, а й у найвіддаленіших і нереспектабельних кварталах. Тож спочатку зони для пішоходів і велосипедистів, а лише потім – асфальт для машин! Інакше це неповага до громадян і символ соціальної несправедливості.

(7) Родзинка багатьох міст – це пляжі й узбережжя. Зауважте: приватна власність не має обмежувати доступ до води. У ХХ столітті в мегаполісах уздовж річок почали прокладати шосе: там, бачте, не буде перехресть. А в Парижі мер закрив дорогу коло Сени, щоб облаштувати пляж. У Копенгагені набережна – місце для прогулянок. Уздовж каналу з мальовничими будиночками, в одному з яких мешкав відомий казкар Андерсен, немає машин – це вільний простір для людей! У Сеулі біля ріки раніше теж було багаторядне шосе, тепер тут – пішохідна зона! Так само в Лондоні, у Нью-Йорку, у Ванкувері – шлях до води скрізь безперешкодний.

(8) Київ може стати містом мрії, і для цього потрібні лише два чинники: по-перше, не сприймати реалії життя як невідворотність; по-друге, розбудовувати такий урбаністичний простір, де всі громадяни рівні й права кожного священні.

За матеріалами Інтернет-джерел

Текст Б
Нехай місто стане кращим!

(9) У документі з гучною назвою «Маніфест “Київ – зручне місто”» ініціативні кияни запропонували власну програму дій з облаштування столиці. Розробники розповіли про своє бачення того, як допомогти їй стати комфортнішою для мешканців.

(10) **Григорій М., журналіст:** «Нещодавно ми підрахували кількість транспорту на Північному мосту в годину пік. Дізналися, що в цей час на шість тисяч машин припадає лише 120 автобусів і тролейбусів. Отже, громадський транспорт, що перевозить 50 % містян, займає на дорозі лише п'ять відсотків її площі! Конче необхідно виділити смугу для комунального транспорту й заборонити заїжджати туди автомобілям. Тоді пасажирів автобусів і тролейбусів матимуть привілей – не стоятимуть у заторах».

(11) **Ігор С., дизайнер:** «Усі мріють жити в комфортному місті з якісним дизайном. Коли дізнався, що київський фунікулер будуть ремонтувати, розробив новий логотип, фірмові кольори, стиль, написав правила користування та створив інформаційні таблички. Усе це вже діє. А ще два роки тому я запропонував зміни щодо навігації Києва: покажчики, таблички, інформаційні стенди. Сьогодні хочу зібрати команду й запустити цей проект. Пізніше – залучити спонсорів і благодійників».

(12) **Олеся С., координатор Асоціації велосипедистів Києва:** «Нещодавно з'явилась ідея порахувати велосипедистів на наших вулицях. Щоб розвивати велоінфраструктуру, потрібно знати, скільки людей їздить таким транспортом, зростає їх кількість чи ні, де вони рухаються – дорогами чи тротуарами, спортсмени це чи звичайні містяни. Наша мета – зробити цей засіб пересування частиною міської транспортної системи».

(13) **Станіслав Д., архітектор:** «Разом з ініціативною групою я брав участь у розробці плану благоустрою набережної Дніпра. Працював з натхненням: барельєфи Івана Предтечі й Володимира Великого спроектував за чотири дні. Шкода, що люди не завжди цінують наші зусилля: перші тижні ходив сюди ганяти рибалок, які розкладали снасті під скульптурною композицією. Згодом звик, навіть була і з цього користь: вони зупиняли порушників, які заважали відпочивальникам вільно прогулюватися набережною».

За Н. Орловою

29. Обидва тексти об'єднує тема

- А створення місць, привабливих для туристів
- Б роль ініціативних громадян у житті міста
- В розбудова міста, ідеального для життя людини
- Г обмеження доступу людей до пляжів і водойм

30. Транспортна ситуація на Північному мосту (*текст Б, абзац 10*) НЕ підтверджує думки автора *тексту А*, що
- А міста сьогодні більше зорієнтовані на автомобілістів
  - Б такі ситуації – приклад соціальної несправедливості
  - В автомобілі в містах не поступаються дорогою автобусам
  - Г людина в автобусі так само важлива, як і власник автомобіля
31. НЕ порушено в *тексті А*, однак згадано в *тексті Б* питання
- А виділення окремої смуги для громадського транспорту
  - Б потреба в креативних розробках міського дизайну
  - В набережна – це комфортне місце для прогулянок
  - Г велосипедна інфраструктура сучасного міста
32. Автор *тексту Б* порушує питання благоустрою набережних, натомість автор *тексту А* акцентує увагу на проблемі
- А зниження травматизму через заборону купання
  - Б зручності руху набережними без світлофорів
  - В потреби в будівництві шосе вздовж набережних
  - Г обмеження доступу відпочивальників до набережних
33. Кожна з розповідей ініціативних киян (*текст Б*) – яскравий приклад утілення в життя ідеї автора *тексту А*
- А Не варто сприймати реалії життя як невідворотність.
  - Б Машини не мають втручатися в простір пішоходів.
  - В Місце для прогулянок у мегаполісі має бути більше.
  - Г Приватна власність не має перешкоджати доступу до води.

Частина 2

Українська література

Завдання 34–53 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначте його в *бланку А* згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у *бланку А*, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланка А*!

Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

34. Уривок

*Ой ночують чумаченьки
В чистім степу при долині,
Розпустили сірі воли пасти
При зеленій муравині*

узятю з

- А історичної думи
- Б народної балади
- В родинно-побутової пісні
- Г суспільно-побутової пісні
- Д календарно-обрядової пісні

Відповіді

Текст №1 «Зігріти людство своїм серцем»

- 29. В
- 30. Б
- 31. Б
- 32. В
- 33. А

Текст №2 «Шанс реалізувати себе»

- 29. В
- 30. Б
- 31. А
- 32. А
- 33. Г

Текст №3 «Місто, у якому хотілося б жити»

- 29. В
- 30. Г
- 31. Б
- 32. Г
- 33. А